

# ژئوپلیتیک جوامع سیاسی شیعه

---

محمد ایزدی

فرشته ایزدی

www.ketab.ir

|                       |                                                     |
|-----------------------|-----------------------------------------------------|
| سرشناسه :             | ایزدی، محمد/ ۱۳۵۹                                   |
| عنوان و نام پدیدآور : | ژئوپلیتیک جوامع سیاسی شیعه/ محمد ایزدی، فرشته ایزدی |
| مشخصات نشر :          | نشر کیسان/ ۱۳۹۴                                     |
| ملاحظات کتبی :        | ص ۱۸۸                                               |
| شابک :                | ۵-۲۹-۷۴۸۱-۶۰۰-۹۷۸، ۱۳۰۰۰۰ ریال                      |
| وضعیت فهرست نویسی :   | فیا                                                 |
| موضوع :               | شیعیان                                              |
| موضوع :               | جغرافیای سیاسی                                      |
| شناسه زوده :          | ایزدی، فرشته، ۱۳۶۸                                  |
| رده بندی کنگره :      | ۹۴۹ ژ۹ الف/ BP۲۲۹                                   |
| رده بندی دیویی :      | ۹۷/۶۰۰                                              |
| شماره کتابشناسی ملی : | ۴۱۰۰۸۹۵                                             |



|            |                            |
|------------|----------------------------|
| نام اثر :  | ژئوپلیتیک جوامع سیاسی شیعه |
| نام مؤلف : | محمد ایزدی - فرشته ایزدی   |
| ویراستار : | حامد حسینی زاده            |
| گرافیکست : | سپهریان وب                 |
| ناشر :     | کیسان                      |
| قطع :      | رقعی                       |
| چاپ :      | پیشام                      |
| وبت چاپ :  | اول/ ۱۳۹۵                  |
| شمارگان :  | ۱۰۰۰ نسخه                  |
| قیمت :     | ۱۳۰۰۰ تومان                |
| شابک :     | ISBN ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۸۱-۲۹-۵     |



| عنوان    | صفحه |
|----------|------|
| پیشگفتار | ۱    |

## فصل اول؛ قلمروهای شیعه‌نشین و ویژگی‌های آن

|                                            |    |
|--------------------------------------------|----|
| خاورمیانه                                  | ۵  |
| شیع در اردن                                | ۶  |
| بن‌نشینی پادشاه اردن از دیدگاه «هلال شیعی» | ۷  |
| شیع در یمن                                 | ۷  |
| جایگاه بحرین در هلال شیعی                  | ۹  |
| آذربایجان، افغان تان، هند پاکستان و کویت   | ۱۱ |
| آفریقا                                     | ۱۳ |
| شیع در سودان                               | ۱۴ |
| شیع در مصر                                 | ۱۵ |
| شیع در اتیوپی                              | ۱۶ |
| شیع در تانزانیا                            | ۱۶ |
| شیع در تونس                                | ۱۷ |
| آمریکا                                     | ۱۸ |
| نظر نوام جامکی درباره هلال شیعی            | ۱۹ |

## فصل دوم؛ بنیان‌های تنوریک و هستی‌شناسانه

|                              |    |
|------------------------------|----|
| هویت شیع و بسترهای تاریخی آن | ۳۳ |
| دوره پیش مدرن و ویژگی‌های آن | ۳۴ |

|                                                         |    |
|---------------------------------------------------------|----|
| دوره مدرن و ویژگی های آن.....                           | ۳۴ |
| تحلیل فرصتها و تهدیدهای تشیع در ژئوپلیتیک پست مدرن..... | ۳۶ |
| برخی از ویژگیهای شیعه.....                              | ۳۷ |
| روشها و نظریههای جدید.....                              | ۳۹ |
| بنیانهای تنوریک.....                                    | ۴۴ |
| بنیانهای هستی شناسانه.....                              | ۴۷ |
| بنیانهای فقهی و اصولی.....                              | ۵۰ |
| معنویت دینی.....                                        | ۵۷ |
| نقش مذهب در جنبش رنسانس.....                            | ۵۷ |
| گفتمان سازی غرب.....                                    | ۵۸ |

## فصل سوم؛ ارزش‌های شیعی و انقلاب اسلامی ایران

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| تبیین مفهوم فرهنگ سیاسی شیعه.....                    | ۶۸  |
| الف. نظام اعتقادی.....                               | ۷۰  |
| ب. نظام ارزشی.....                                   | ۷۳  |
| ج. نمادها.....                                       | ۷۶  |
| د. مساجد؛ پایگاه اشاعه فرهنگ سیاسی شیعه.....         | ۷۷  |
| انقلاب اسلامی و نقش فرهنگ سیاسی شیعه در تحقق آن..... | ۸۰  |
| نارضایتی عمیق از شرایط حاکم.....                     | ۸۱  |
| وجود رهبری و ساختارهای اجتماعی - سیاسی.....          | ۹۵  |
| گسترش و پذیرش اندیشه‌ها و ایدئولوژی‌های جایگزین..... | ۹۹  |
| گسترش روحیه انقلابی.....                             | ۱۰۷ |

## فصل چهارم؛ انقلاب اسلامی ایران و ژئوپلیتیک جوامع سیاسی شیعه

- ۱۱۲.....تأثیر جهانی انقلاب اسلامی ایران
- ۱۱۴.....تأثیرات منطقه ای انقلاب اسلامی ایران
- ۱۱۶.....تأثیر انقلاب اسلامی بر مشارکت سیاسی شیعیان
- ۱۱۸.....مشارکت سیاسی شیعیان در عراق
- ۱۲۲.....مشارکت سیاسی شیعیان در بحرین
- ۱۲۷.....مشارکت سیاسی شیعیان در عربستان
- ۱۳۲.....مشارکت سیاسی شیعیان در کویت
- ۱۳۳.....مشارکت سیاسی شیعیان در لبنان
- ۱۳۷.....اهمیت و لزوم یافتن تشیع
- ۱۳۹.....احیای هویت شیعه و پیوستن شیعیان
- ۱۴۰.....قدرت یابی شیعیان در سطح ملی و بین المللی
- ۱۴۱.....اختلافات میان شیعه و سنی در خاور میانه

## فصل پنجم؛ شیعیان خلیج فارس و قانون ملی ژئوپلیتیک

- ۱۴۶.....موقعیت جغرافیایی شیعیان خلیج فارس
- ۱۴۸.....پراکندگی شیعیان در کشورهای منطقه خلیج فارس
- ۱۴۸.....عربستان
- ۱۴۹.....عراق
- ۱۵۰.....عمان
- ۱۵۱.....بحرین
- ۱۵۲.....قطر
- ۱۵۲.....کویت

|          |                                                   |
|----------|---------------------------------------------------|
| ۱۵۳..... | امارات متحده عربی                                 |
| ۱۵۳..... | سوریه                                             |
| ۱۵۴..... | لبنان                                             |
| ۱۵۵..... | جایگاه و پتانسیل جوامع شیعه در کشورهای خلیج فارس  |
| ۱۶۲..... | تأثیر فعالیتهای اقتصادی شیعیان بر منطقه           |
| ۱۶۳..... | نزدیکی شیعیان خلیج فارس به پایتخت ها و شهرهای مهم |
| ۱۶۴..... | قرار گرفتن در کانون های تجارت (مناطق آزاد تجاری)  |
| ۱۶۵..... | قرار گرفتن مراکز علمی و استراتژیک                 |
| ۱۶۶..... | منابع انرژی و شایان علم                           |

### فصل ششم؛ از ژئوپلیتیک نوین شیعه؛ ژئوپلیتیک نوین جهان اسلام

|          |                                            |
|----------|--------------------------------------------|
| ۱۸۰..... | منابع و مآخذ: ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED. |
|----------|--------------------------------------------|

## پیشگفتار

انقلاب اسلامی ایران مهم‌ترین جنبش اسلامی معاصر است که نماد و مظهر اسلام‌گرایی در عصر حاضر به شمار می‌آید؛ این انقلاب حرکتی بود که به جهت ویژگی‌های خاص و منحصر به فرد خود، تعجب و شگفتی تمام اندیشمندان غربی و شرقی را برانگیخت و به تعبیری وجدانهای غربی را در دو (دوای و مردمی) تکان داد و به صورت معمای برای تحلیلگران سیاسی، اجتماعی جلوه‌گر شد. ویژگی‌های خاص انقلاب اسلامی باعث شد که این حرکت مورد توجه فراوان اندیشمندان غرب و شرق قرار گیرد و همه سعی در تبیین و تحلیل آن داشته باشند. لذا هر کدام به نوعی این حرکت را تحلیل کردند. اما این تحلیل‌ها بسیار مختلف و متنوع و گاه متناقض می‌نماید. آنچه این نظریه‌پردازان را دچار مشکل کرده و موجبات تناقض را در این نظریه‌ها فراهم آورده این است که بر اساس تعریف و کلیشه‌های موجود غربی، امام خمینی (ره) در عین این که یک عالم کاملاً مستم بود، در اوج دوران مدرن و حاکمیت مدرنیته، انقلابی به راه می‌اندازد که در حقیقت فرامدرن است. اندیشمندان غربی با حرکتی روبرو هستند که از طرفی نام آن را جز انقلاب نمی‌توان گذاشت، و نام انقلاب هم همواره تداعی گریه و پیشرفت و ترقی است - انقلاب در ادبیات غرب یعنی دگرگونی در راستای پیشرفت و ترقی - از طرف دیگر در متن این حرکت با پدیده‌ای به نام مذهب روبرو می‌شوند که نماد جمود و تحجر و عقب‌ماندگی و مانع ترقی و پیشرفت است. به عبارت دیگر موج اعتراض‌های مذهبی برای مبارزه و مخالفت با شاه به

انگاره‌هایی استناد می‌کند که به سیزده سده پیش باز می‌گردند و در عین حال خواسته‌هایی در زمینه عدالت اجتماعی و غیره را مطرح می‌کند که به نظر می‌رسد در راستای اندیشه یا کنش ترقی‌خواهانه حرکت می‌کنند. امام خمینی (ره) در اوج ناباوری تحلیل‌گران بین‌المللی با عقاید مذهبی که غرب آن‌ها را کهنه، قرون وسطایی می‌دانست جهان را تکان داد.

از طرف دیگر هنگامی که این انقلاب برخاسته از دل مذهب تشیع به پیروزی رسید، پتانسیل انقلابی‌اش فروکش نکرد و به جهت‌دهی جنبش‌های شیعی پرداخت. در این باب سعی می‌شود تا تأثیر فرهنگ سیاسی شیعه بر پیروزی انقلاب اسلامی و از طرف دیگر تأثیرات جهانی انقلاب اسلامی بر روی جوامع شیعه مورد بررسی و تحقیق قرار گیرد.